

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

EMLÉKEZTETŐ

az OPCAT Civil Konzultációs Testület
2021. évi első üléséről

Melléklet: az ülés napirendje

Időpont: 2021. szeptember 22. 10.00

Helyszín: az Alapvető jogok Biztosának Hivatala (AJBH) székháza

Jelen vannak:

Az AJBH részéről:

Dr. Kozma Ákos
Dr. Könnyid Balázs
Dr. Izsó Krisztina
Dr. Gilányi Eszter
Dr. Mézes Norbert
Dr. Sárközy István
Tóthné Kiss Klaudia
Horváth Zita
Mikula Andrea

A szervezet tagjainak részéről:

Berényi Gábor (Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum)
Fekete Krisztina (Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége)
Dr. Gádor György (Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége)
Gregersen-Labossa György (Magyarországi Evangélikus Egyház)
Gyene Piroska (Értelmi Fogyatékosokkal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége)
Dr. Kadlót Erzsébet (Magyar Ügyvédi Kamara)
Landgraf Erna (Társaság a Szabadságjogokért)
Dr. Lénárd Rita (Magyar Orvosi Kamara)
Moldova Zsófia (Magyar Helsinki Bizottság)
Molnár Noémi Fanni (Utcajogász Egyesület)
Dr. Stift Zoltán (Magyar Katolikus Egyház)
Szénási Jonathan Sándor (Magyarországi Református Egyház)
Varga-Sabján Dóra (Pressley Ridge Magyarország Alapítvány)

Dr. Könnyid Balázs, az AJBH főtitkára köszöntötte a résztvevőket a 2021-ben felállított új Civil Konzultációs Testület (CKT) alakuló ülésén, és ismertette az ülés napirendjét.

Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa köszöntőjében örömét fejezte ki, hogy a Covid-járvány aktuális helyzete lehetővé tette a résztvevők személyesen jelenlétével járó találkozó megtartását. A nemzeti megelőző mechanizmus (NMM) elmúlt időszakban végzett tevékenységét a járvány megnehezítette és meg is változtatta, és az adatok alapján ezzel a jövőben is együtt kell élnünk.

Kiemelte, hogy a Civil Konzultációs Testület már nagy hagyományokra tekint vissza. Hivatali elődje, Székely László 2015-ben kezdte meg az NMM feladatkörének ellátását, ő állította fel az első CKT-t e tevékenység támogatása érdekében. Azóta már két testület is kitöltötte 3 éves mandátumát. 2021 első felében új pályázatot írt ki, és több szervezetet fel is kért a közös munkában való részvételre. Álláspontja szerint minél szélesebb a résztvevők köre, annál hasznosabb és eredményesebb lehet a CKT munkája. A civil szervezetek szerepét nagyon fontosnak tartja az állami jogvédelem kiegészítése terén. A CKT tagjai a korábbi ciklusok során az NMM munkáját számos hasznos észrevétellel, javaslattal segítették.

Az utolsó testületi ülés, 2020 decembere óta az NMM tovább folytatta látogatásait. Az NMM munkatársai 9 bv. intézetben jártak, és valamennyi látogatást személyesen vezette. Fontosnak tartja, hogy a látogatások során közvetlenül is tapasztalatokat szerezzen, amelyekről aztán a jelentéseiben is beszámolhat. Rendőrségi fogvatartási helyek közül az NMM elsősorban előállító helyiségeket látogatott, az ottani körülményeket, bánásmódot vizsgálta. Az előző ülés

óta az NMM gyermekvédelmi és szociális intézményekben is vizsgálódott, ennek keretében látogatást tett időskorúakat ellátó intézményben is. Erre a járvány korábbi szakaszában, a „ne árts” elvet szem előtt tartva nem került sor, de az átoltság és a járványügyi mutatók javulása végül lehetővé tette.

Dr. Kozma Ákos hangsúlyozta, hogy várja a CKT tagoktól az információkat, javaslatokat, különösen a látogatásra ajánlott fogvatartási helyszínekről. Az általa indított vizsgálatokkal kapcsolatban elmondta, hogy azok eredményeit nyilvános jelentésekben teszi közzé, és nagy hangsúlyt fektet arra, hogy az NMM látogatásainak időpontja és a jelentés nyilvánosságra hozatala között minél rövidebb idő teljen el.

Beszámolt arról, hogy a büntetés-végrehajtási szervezetben komoly férőhely-bővítésre került sor, ennek köszönhetően 2020 szeptembere óta nem járt olyan bv. intézetben, melyben a fogvatartottak létszáma meghaladta volna a létesítmény engedélyezett férőhelyeinek számát. Ez komoly lépés a börtönök túlszűfolttsága következtében fellépő problémák orvoslása terén.

A vizsgálatok módszere, a követett eljárás a korábban lefektetett elvek mentén zajlik, de az NMM e téren is nyitott a CKT tagszervezetek javaslataira, azokat meg fogja fontolni a közös cél elérése érdekében.

A testület működését az ügyrend szabályozza. Ennek értelmében a CKT évente legalább kétszer ülészik. Kiemelte, hogy a jelenlegi ülés célja, hogy a CKT közjogilag is megalakuljon, és a testület tagjai megismerjék egymást, ezért kérte a jelenlévő tagokat, hogy röviden mutassák be az általuk képviselt szervezetet, illetve azt, hogy milyen módon kapcsolódnak az NMM tevékenységéhez.

Dr. Könyvid Balázs, az AJBH főtitkára a következő napirendi pont keretében felkérte a CKT tagszervezetek jelenlévő képviselőit, hogy röviden mutassák be szervezetüket, és annak kapcsolódását az NMM feladataihoz.

Dr. Stift Zoltán a Magyar Katolikus Egyház képviselőjében kiemelte, hogy a Ferenc pápa által is gyakran hangoztatott legkiszolgáltatottabbak, legkisebkek felé fordulás fontossága miatt vannak itt.

Szénási Jonathan Sándor, a Magyarországi Református Egyház képviselője megosztotta a jelenlévőkkel, hogy először egy fogvatartott lelki gondozása miatt kezdett az egyik börtönbe bejárni, majd 2000 óta börtönlelkészként szolgált, sok ismerete van a fogvatartottak helyzetéről, problémáiról.

Dr. Gádor György, aki a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége képviselőjében volt jelen, elmondta, hogy az egyház az NMM feladatköre szempontjából sok területen érintett, például idősothonokon, kórházakon keresztül, s ő maga is számos ponton kapcsolódik e tevékenységhez, mivel jogi szakterülete a pszichiátriai betegek képviselője és büntetőügyekben is eljár ügyvédként.

Gregersen-Labossa György, a Magyarországi Evangélikus Egyház képviselője megosztotta a jelenlévőkkel, hogy személy szerint ő is rendelkezik intézményvezetői tapasztalatokkal, de egyháza is jelen van a szociális ellátórendszer minden területén, és börtönlelkészi szolgálatot is működtet.

Dr. Kadlót Erzsébet, a Magyar Ügyvédi Kamara tagja kiemelte, hogy az ügyvédek ott vannak minden területen, fogvatartottakkal való tevékenységük közismert, emellett gyermekintézményekben, fogyatékos személyek otthonaiban, idősothonokban elhelyezett személyek ügyeivel is foglalkoznak. Az ügyvédek szerteágazó tevékenységük folytán sok szempontból tudják segíteni a testület munkáját.

Dr. Lénárd Rita, a Magyar Orvosi Kamara alelnöke kinyilvánította, hogy a Kamara kiemelten fontosnak tartja a sérülékeny csoportok – mint például a fogvatartottak –

érdekvédelmét. Felhívta a figyelmet arra a fontos problémára, hogy a pszichiátriai betegek közül nem fér be mindenki az IMEI-be, ezért sokan más intézménybe kerülnek, és előfordul, hogy a fogvatartott társaik bántalmazzák őket.

Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa megragadta az alkalmat arra, hogy elismerését fejezze ki azoknak az egészségügyi dolgozóknak, akik a Covid-járvány alatt a zárt intézményekben végezték feladatukat. Kiemelte, hogy a bv. intézetek egészségügyi szakszemélyzete végezte a fogvatartottak és a börtönök dolgozói tesztelésének szinte teljes körét, nagy terhet levéve ezzel az egészségügyi rendszerről, és az oltás terén is példamutató tevékenységet végeztek.

Fekete Krisztina, a Magyar Dietetikusok Országos Szövetségének képviselője beszámolt arról, hogy közel 2000 dietetikusból, táplálkozási szakemberből áll a tagságuk. Az elmúlt években az NMM többször is felkérte a szervezetet, hogy olyan kollégát delegáljon, aki az étkezési ellátás minőségének ellenőrzésével tudja a munkájában segíteni.

Berényi Gábor, a Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum alelnöke kiemelte, hogy az általa képviselt szervezet már húsz éve létezik, és a pszichiátriai rendszer reformja érdekében tevékenykedik. Évek óta a leghangsúlyosabb feladatuk a kitagolás folyamatának előmozdítása.

Molnár Noémi Fanni az Utcajogász Egyesület képviselőjében elmondta, hogy most első ízben lettek a CKT tagja. Szervezetük hajléktalan embereknek nyújt jogi segítséget, az NMM tevékenységéhez elsősorban az ellenük indított szabálysértési eljárásokkal, a kiszabott szabálysértési elzárásokkal, a meg nem fizetett rendbírságok átváltoztatásával összefüggésben kapcsolódnak.

Varga-Sabján Dóra, a Pressley Ridge Magyarország Alapítvány képviselője megosztotta, hogy 2003. óta foglalkoznak nehezen kezelhető, problémásnak bélyegzett gyerekekkel, valamint pedagógusok, nevelők szemléletformálását is végzik, a trauma-tudatos szemlélet kialakítása érdekében.

Gyene Piroska, az ÉFOÉSZ (Értelmi Fogyatékosokkal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége) elnöke beszámolt arról, hogy szervezetük már negyven éve működik, a céljuk annak elősegítése, hogy az intézményben élők minél hamarabb és minél sikeresebben vissza tudjanak illeszkedni a társadalomba. Tevékenységük elismeréseként 2020-ban a szervezet Prima Primissima díjat kapott.

Landgraf Erna, a Társaság a Szabadságjogokért munkatársa elmondta, hogy az NMM működéséhez kapcsolódó tevékenységük például a szociális intézményben elhelyezett fogyatékosokkal élő személyek, illetve a szakellátásba vett gyermekek jogvédelme. Korábban is segítették az NMM tevékenységét látogatási helyekre tett javaslatokkal, ezzel a jövőben is élni kívánnak.

Moldova Zsófia, a Magyar Helsinki Bizottság képviselője kiemelte, hogy szervezetük szinte a megalakulásától kezdve foglalkozott fogvatartási helyek, börtönök, rendőrségi fogdák monitorozásával, idegenrendészeti fogdákat, őrzött szállásokat is látogattak. 2017-ben az erre vonatkozó együttműködési megállapodásokat az érintett szervek felmondták, így azóta a fogvatartottakat jogi eljárások indításával, jogi Elmondta, hogy aktívan részt kívánnak venni a CKT tevékenységében, szeretnék, hogy kölcsönös szakmai párbeszéd legyen a Hivatal és a civilek között.

Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa megköszönte a civil szervezetek képviselőinek bemutatkozását, és leszögezte, hogy számít az aktív részvételükre a jövőben.

Ezt követően **dr. Izsó Krisztina, az OPCAT NeMM Főosztály megbízott főosztályvezetője** ismertette a CKT működésének kialakult gyakorlatát. Elmondta, hogy jellemzően évente

kétszer van ülés, de más formában is folyik együttműködés. Arra is volt több esetben példa, hogy az NMM a látogatások előtt konzultált CKT tagokkal, hogy adott helyszínen mit érdemes vizsgálni. Sok látogatáson vettek részt a tagszervezetek által delegált orvos és dietetikus külső szakértők. Az NMM a CKT tagjait meghívja szakmai rendezvényeire, és meghívás esetén munkatársai is részt vesznek a CKT tagok által szervezett eseményeken.

A 2020 decembere óta megvalósult látogatásokkal kapcsolatban elmondta, hogy a Covid-járvány miatt meghozott korlátozások fokozatosan enyhültek. A látogatófogadások 2021 nyarán a bv. intézetekben is újraindultak, az átmeneti helyzetben eltérő szabályokkal. Ahogy dr. Kozma Ákos is említette, lehetőség nyílt időotthonba is látogatást tenni. Javítóintézetben is járt az NMM, melynek speciális jellege folytán a bv. intézetektől és a gyermekotthonoktól is eltérő szabályok érvényesültek a járvány alatt.

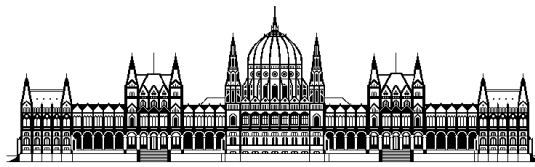
Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa megköszönte dr. Izsó Krisztina összefoglalóját, és emlékeztette a CKT tagjait, hogy 2021-ben a magyar NMM látja el a Délkelet-európai NMM Hálózat elnökségi feladatait. Ennek keretében júniusban már volt egy online találkozó. A második elnökségi ülést egy szélesebb körű szakmai konferencia keretében tartja, melyre szeptember végén kerül sor. Az együttműködés keretében az eseményre tisztelettel meghívta a CKT tagjait is.

Dr. Könnöy Balázs, az AJBH főtitkára tájékoztatta a résztvevőket, hogy a rendezvényre 2021. szeptember 29-30-án, a Hivatal épületében kerül sor. A nemzetközi workshop célja az NMM munkatársainak továbbképzése, témája a speciális fogvatartotti csoportok esetében alkalmazható interjútechnikák. A rendezvény első napján 2-2 panelbeszélgetésre kerül sor párhuzamosan, a második napon a résztvevők egy plenáris ülésen vitatják meg a tapasztalataikat.

Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa az ülés zárásaként felhívta a figyelmet arra, hogy a közös munkát olyan személyekért végezzük, akik élethelyzetükből kifolyólag nem képesek saját jogaikat megvédeni, ezért várja a segítséget, az információkat a CKT tagjaitól a testületi ülések közötti időszakokban is. Végül reményét fejezte ki, hogy az év folyamán lehetőség nyílik még egy személyes találkozóra.

Budapest, 2021. szeptember 22.

Készítette: dr. Gilányi Eszter

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

**Az OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus mellett működő
Civil Konzultációs Testület 2021. évi első ülésének napirendje**

2021. szeptember 22. 10:00-11:45

- 9:40 A résztvevők regisztrációja
- 10:00 Köszöntő
- 10:10 Az NMM és az előző CKT együttműködésének bemutatása
- 10:30 A CKT tagok rövid bemutatkozása, javaslatai a testület munkájára vonatkozóan
- 11:30 A CKT tagjainak meghívása a Délkelet-európai NMM Hálózat éves elnökeként szervezett „Speciális fogvatartotti csoportok esetében alkalmazható interjútechnikák” témakörben, 2021. szeptember 29-30-án tartandó rendezvényre
- 11:40 Az ülés zárása